

Stockholms stadsbyggnadskontor

2023-04-23

Samrådsyttrande detaljplan för Norra Djurgården 1:44 S-dp 2021-04218, södra delen av Kräftriket

Förslaget

Förbundet för Ekoparken har tagit del av förslaget till detaljplan med vissa rivningar och ny bebyggelse med mera i den södra delen av Kräftriket. Planen syftar till att ge rum för 300 student- och forskarbostäder, undervisnings- och forskarlokaler samt kompletterande service och verksamheter kopplade till området. Planen kan skapa ett värdefullt område med livaktig verksamhet. Det krävs dock att den ändras i viktiga avseenden för att inte strida mot lagen om Nationalstadsparken och mot strandskyddslagen.

Området inrymmer en stor mängd byggnader. Alla, utom en vinkelbyggnad, som utformats för ett mycket speciellt ändamål, och en enklare villa som i dag används som bostad, föreslås bevaras. Bostäderna ska inrymmas i nya hus. Övriga byggnader ges ett innehåll som ger stor flexibilitet – bostäder, undervisningslokaler, service.

Nya byggnader och anläggningar ska i princip inte medges enligt lagen

Vi vill framhålla att nya byggnader för bostäder inte är ett ändamål som tillåts enligt lagen om Nationalstadsparken. Förarbetena (prop. 1994/95:3) anger: *”Nya byggnader och anläggningar som inte behövs för att befintliga verksamheter ska kunna fungera bör därför i princip inte medges.”* (a.a. s. 43) Student-/forskarbostäder behöver inte ligga i Nationalstadsparken och är därför inte nödvändiga som komplement i Nationalstadsparken för att Stockholms universitet ska kunna fortsätta att fungera.

Eftersom sökanden, Akademiska Hus, gör anspråk på att behöva både befintliga lokaler i södra delen av Kräftriket och därtill ett antal nya byggnader skulle detta kunna utgöra skäl för att tillåta kompletterande bebyggelse. Men då krävs att sökande – Akademiska hus och dess uppdragsgivare, Stockholms universitet – kan visa på ett sådant behov. För detta krävs en lokalförsörjningsplan för Stockholms universitet. Utan en sådan lokalförsörjningsplan finns inget skäl att ens diskutera någon nybebyggelse.

I detaljplanens område ingår en mängd byggnader. Att dessa byggs om och utnyttjas för bostadsändamål är det ingenting som hindrar. Begränsar man åtgärderna till ombyggnader av befintliga byggnader ökar möjligheterna att få dispens från strandskyddet. Att ge dispens från strandskyddet för att bygga nya hus för ändamål som kan tillgodoses i befintliga hus bör ej vara möjligt.

Stor negativ inverkan på naturvärden

Trots ambitionen att minimera avverkningen av värdefulla träd innebär planen en stor negativ inverkan på naturvärden.

Vi kan tillstyrka rivning och ersättning med ett nytt hus av den västra vinkeln av det hus som ska ersättas av hus 1. Denna del lär ha en sådan speciell inredning att det är mycket svårt att bygga om den till bostäder. Den norra vinkeldelen av detta hus bör däremot bevaras och kan byggas om till bostäder. Därmed undviker man att kapa 13 träd varav åtta eller nio ingår i en lindallé. Om även denna del ska nybyggas bör det ske på ett sådant sätt att inte träden berörs.

Hus 2 bör inte byggas. Det är helt onödigt, bostäderna kan inrymmas i något av alla de andra byggnader som finns inom området. Det leder också till fällning av 7-8 träd och ianspråktagande av en vacker, gräsbevuxen slänt.

Även hus 3 som byggs på hårdgjord mark medför att ett par stycken närbelägna träd ska fällas.

Vi ifrågasätter nyttan och värdet av det lilla huset 4, som är placerat så att det förutsätter fällning av ytterligare tre träd i den ovan nämnda lindallén. Syftet uppges vara att skapa ett litet torg. Det kan göras på andra sätt utan att fälla dessa träd.

Sammantaget innebär detta ett alltför stort ingrepp i parkområdet och skada på naturvärden för att var förenligt med lagen om Nationalstadsparken. Otillåtna åtgärder är sådana som förorsakar *”negativ inverkan av någon betydelse för de angivna värdena.”* (a.a. s. 50)

Vi instämmer inte i Ekologigruppens av byggherren beställda miljökonsekvensbeskrivning, som bedömer att alla dessa avverkningar inte påverkar naturvärdena negativt. Enligt Ekologigruppens synsätt har enbart tallar och ekar ”högre naturvärden”. Det är en för ändamålet hemsnickrad, alltför begränsad syn. Den ytterst begränsade utökningen av opreciserad grönyta (4 procent enligt planbeskrivning, s.26) kan inte kompensera för nedtagning av 31 träd. Lindallén har skydd som biotop, för vilken det krävs dispens för att påverka eller ta bort. Planförslaget, liksom miljökonsekvensbeskrivningen, talar om kompenserande åtgärder utan att specificera dessa mer än att de nedtagna träden antingen ska avverkas eller flyttas – oklart vart.

I den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken (2009, ss.27, 40, 50) anges att för ”Vetenskapsstaden” ska möjligheterna till att förstärka spridningsfunktionen tas till vara. Med planförslaget försämras den under överskådlig tid och kanske för gott.

Kulturhistoriska värden

De kulturhistoriska värdena tillvaratas relativt väl, dock med två viktiga undantag.

Hästgerometern är ett kulturhistoriskt värdefullt hus som inte bör rivas. Den säger väldigt mycket om Kräftriket och den verksamhet som där tidigare bedrivits. Behöver den flyttas kan den enkelt förskjutas något västerut.

Ev. nya byggnader är alltför höga. De sticker upp ovanför trädridån sett från södra Brunnsviken och Södra Hagaparken (se illustrationer i Planbeskrivning, ss. 46-47), vilket inte överensstämmer med Länsstyrelsens Vård och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken, som anger följande:

”Mellan Brunnsvikens vattenspegel och de bebyggda områdena ska landskapets karaktär bevaras. Sambanden över Brunnsviken ska upprätthållas med särskild uppmärksamhet på vyer och fondmotiv från strategiska platser i de engelska landskapsparkerna runt Brunnsvikens övriga stränder.

Ny bebyggelse ska lokaliseras och utformas med hänsyn till horisontlinje, topografi, och vegetation”. (s. 97)

De föreslagna nybyggnaderna strider således inte bara mot lagen om Nationalstadsparken utan också mot länsstyrelsens precisering av hur den ska tolkas i just detta landskapsrum.

Trafik och parkering

Vi tillstyrker reduktionen av p-platser och välkomnar den något ökade grönytan (4 procent).

Roslagsvägen utgör en barriär och betydande bullerkälla. Den åtskiljer Kräftriket från det nybyggda Albano-området på ett synnerligen olyckligt sätt. Dessa två områden bör i möjligaste mån hänga ihop. I den gällande detaljplan som antogs för den nya bebyggelsen i Albano gäller att Roslagsvägen ska omvandlas till en stadsboulevard med trädplanteringar och sänkt hastighet. Denna plan bör snarast möjligt effektueras. Det har den allra största betydelse för såväl Kräftriket som Albano-området.

Sammanfattning

- Södra delen av Kräftriket kan vitaliseras genom att bebyggelsen delvis omvandlas till student- och forskarbostäder. Det bör ske genom att befintliga byggnader utnyttjas.
- Hus 2, 3 och 4 bör utgå och Hästgerometern bevaras med hänvisning till lagen om Nationalstadsparken och dess krav på bevarande av natur- och

kulturvärden. Området är rikt på fågelliv och hyser en stor mängd fladdermöss.

- Planen måste omarbetas eftersom den i nuvarande utformning medför stor och betydande skada på naturvärden genom att en stor mängd träd tas ned. Diffusa kompensationsåtgärder hjälper inte saken.
- Ev. nybyggnaders högsta höjd bör sänkas för att inte sticka upp över trädtopparna.
- Roslagsvägen bör enligt plan göras om till en stadsboulevard.

Enligt styrelsen uppdrag,

Richard Murray

Ordförande för Förbundet för Ekoparken